

B·A·R

I

150491

R Â N D U I A L A

D. C. AMZĂR

NAȚIONALISMUL PARTIDELOR

R

7.5.

POLITICĂ ȘI ECONOMIE

L 3082/7937

R Â N D U I A L A
ARHIVA DE GÂND ȘI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ

Redacția și Administrația :

— București II — Strada Francmazonă Nr. 7 —

Au apărut:

4 caete alcătuind 1 volum (Anul I) de 490 pagini, format mare.

Colecția anului I se poate procura dela Administrație cu lei 1000.

Abonamente din urmă (cu lei 200) — se fac numai dela caetul 3 sau 4 din anul I.

Caetele 3 și 4 se pot procura separat, cu lei 100 fiecare.

Abonamentul pentru 12 caete Lei 200

R Â N D U I A L A

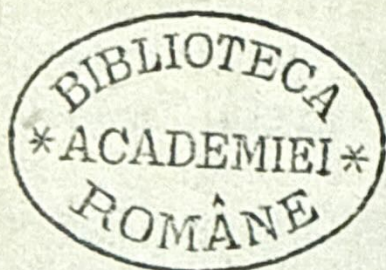
D. C. AMZĂR

**NAȚIONALISMUL
PARTIDELOR**

POLITICĂ ȘI ECONOMIE

București, Aprilie 1937.

NAȚIONALISMUL PARTIDELOR

Naționalismul este astăzi, la noi, un fel de a vedea în politică primit aproape de toată lumea. Sunt puțini aceia cari, ținând cu duh și sânge de neamul românesc, aderă convinși la o politică antinațională, comunistă, internațională. Cu excepții fără însemnătate, toată lumea e, așadar, „naționalistă“.

Nu se aud pretutindeni, mai ales din lumea partidelor, mirări și răstiri de felul acesta: dar ce, naționalismul este un monopol al tineretului? Noi nu suntem naționaliști? Mai mult chiar: noi venim pe drumul acesta de câte 20, 30 și chiar 40 de ani, și acum tineretul să ne dea nouă lecții de naționalism? În loc ca el să asculte sfaturile noastre de oameni cu răspundere și experiență!...

Există, înadevăr, un naționalism al bătrânilor — de mai multe feluri, e drept, după partide, dar totuși unul în atitudinea lui față de naționalismul tineretului. În cele ce urmează numai din acest

punct de vedere vom căuta să-l examinăm. (Pentru că altfel, am avut altă dată prilejul să-i recunoaștem, cu toată obiectivitatea, meritele și să-i înțelegem, cu tot regretul, scăderile).

Se zice că, față de tineri, bătrânii au un mare avantaj: este ceea ce dânsii numesc, nu fără mândrie, înțelepciunea, experiența de-o viață întreagă. Fără să fie propriuzis un merit, experiența unei vieți constituie desigur, atunci când e reală, un bun pe care nu-l contestă nimeni. Ea dă bătrânului un orizont și o perspectivă în judecată, pe care nu le poate avea un tânăr. Ea dă circumspecție și mai ales prudență. Ea dă unitate de vederi, dar mai ales constanță, consecvență în păreri.

În care anume păreri, însă? În părerile pe care bătrânii și le-au format... în tinerețe. Nu există idei de seamă din viața bătrânilor cu experiență reală, care să nu fi fost concepute încă din tinerețe. Biografii marilor personalități se întrec să găsească, printre însemnările de tinerețe ale autorilor lor, germenele lucrărilor de maturitate, sămânța ideilor definitive. Bătrânii înșiși, în autobiografii, amintiri sau scrisori particulare, se mândresc să constate că se găsesc pe aceeași linie intuită acum 30—40 de ani... Inconsecvența, schimbarea ideilor în cursul vieții trece drept o mare scădere, o lipsă inadimisiibilă atât în cugetare cât și, mai ales, în acțiune,

Cea mai mare laudă care se aduce oamenilor politici este tocmai aceea că au rămas statornici în păreri, consecvenți cu ei înșiși.

Bătrânii judecă deci cu ideile din tinerețe. Și e firesc să fie așa. Atunci, în epoca de formație, când spiritul deschide pretutindeni semne de întrebare, își fixează oamenii ideile fundamentale ale felului lor de a vedea. Și odată fixate, tinerii cred și luptă pentru ele. În restul vieții, ei nu mai fac decât să le adâncească, să le întemeeze, să le lărgască, dar rareori să le schimbe.

Iar dacă e vorba să cercetăm valoarea acestei stări de lucruri, credem că e bine să scoatem judecata din alternativa: bine sau rău, în sine, oricând și oriunde. Deobicei e, desigur, un bine, un mare bine faptul că bătrânii urmăresc până la sfârșitul vieții înfăptuirea gândurilor lor din tinerețe. Așa se desăvârșesc operele, așa se realizează reformele mari și unitare, așa se întregesc evenimentele, epocile, culturile.

Alteori însă, e un rău, un mare rău încăpăținarea bătrânilor de a merge pe drumul întezărit în tinerețe. Așa se întâmplă întotdeauna în epocile de răscruce istorică, epocile în care o societate trebuie să-și schimbe în întregime și din temelie, orientarea generală a vieții, înoindu-și ideile potrivit împrejurărilor și nevoilor noi în care se găsește. Cine vreți să-și dea seama mai repede de noile împrejurări și să înțeleagă mai bine noile nevoi — dacă nu tineretul? Și cine să des-

copere mai repede decât el noile idei, noile soluții ale problemelor de tot felul pe care le ridică viața complexă a unei societăți, — cu atât mai mult cu cât acele probleme privesc, în primul rând și foarte de aproape, tocmai tineretul? De deslegarea lor, într'un fel sau în altul, atârnă însuși viitorul acelei societăți. Și cine reprezintă viitorul apropiat al unei societăți, dacă nu tineretul?

În asemenea împrejurări critice, bătrânii sunt în bună parte la adăpost, în poziții cucerite, cu situații asigurate. Reacțiunea lor firească este de a și le apăra. Și aceasta fac cei mai mulți. Deaci atitudinea lor, pe cât de critică pe atât de neînțelegătoare, față de tineret. Sunt bătrânii cari nu văd și nu înțeleg nimic dincolo de interesele și situațiile lor.

Se găsesc însă, în asemenea împrejurări, între bătrâni, minți mai deschise și mai înțelegătoare, care văd și-si dau seama de necesitatea unor schimbări radicale în viața unui popor. Dar nu fiindcă vor ei, ci pentrucă întotdeauna au fost, într'o oarecare măsură, în conflict cu actuala orânduire, întotdeauna au criticat-o și au dorit s'o schimbe. Întotdeauna, adică încă din tinerețe. Deaceea, în dorința lor de schimbare, în străduința lor de înnoire, bătrânii se găsesc din acest punct de vedere alături de tineri.

Când e vorba însă de chipul și spiritul acestor înoini, de cele mai multe ori drumul tinerilor de

azi e cu totul altul decât drumul tinerilor de acum 30—40 de ani. Așa se întâmplă, bunăoară, la noi, astăzi, când bătrânii dornici de prefaceri mai adânci în viața poporului și Statului nostru, se găsesc, fără să vrea, în totală nepotrivire cu tineretul, față de care rolul lor este acela al unor mentori, arătându-i ei căile pe care trebuie să apuce, învățându-l ei, cu ideile lor din alte vremuri, ce trebuie să facă acesta, acum, în împrejurări cu totul noi.

Ce i-a învățat „experiența lor de-o viață întreagă“ dacă nu să-și dea seama de neîndemânarea eforturilor lor? O „luptă“ de 30—40 de ani, care n'a dus la biruința deplină, nu le-a dat oare nimic de gândit asupra temeiniciei ideilor sau cel puțin asupra eficacității metodelor după care-au lucrat? Dece mai stăruiesc pe un drum pe care istoria refuză să-l urmeze și pe care ei n'au fost în stare să-l impună până la capăt?

Știm și înțelegem grija, mare și sinceră, pe care o au pentru viitorul acestui neam, dar nu simt venerabilii bătrâni de azi că țara aceasta are nevoie de altceva decât de ce-i pot da Domniile lor?

După ce au făcut pentru neamul acesta tot binele de care au fost în stare, nu văd că li s'a încheiat veleatul, li s'a sfârșit chemarea?

Știm că Țara care nu are bătrâni — să și-i cumpere, dar nu simt bătrânii pe care-i avem că tineretul de azi are nevoie de altceva decât de cârtirile și desnădejdele lor? Nu văd că însăși sfa-

turile și ideile lor vin din alte vremuri, croite pe alți oameni ?

Aveți datorii față de neamul acesta și vă apasă răspunderile ? Vă înțelegem, dar credem că vă puteți mulțumi cu răspunderile trecutului, — care nu sunt nici prea puține și nici prea ușoare. Lăsați viitorul în seama tineretului pentrucă și el are datorii și nu mai puțin răspunderi.

Datoria și răspunderea Dvs. de bătrâni este, în primul rând, să-l înțelegeți și să-l ajutați, iar nu să-l urgisiți în prigoane, să-l irosiți în lipsuri.

Luați aminte ca nu cumva grija de interesele Dvs. de vârstă să vă facă din părinți, cum trebuie să rămâneți, niște adevărați tirani ai tineretului.

Socotiți tinerii de azi mai puțin patrioți decât Dvs. ? Ați putea să susțineți oare în serios o asemenea afirmație ? A cunoscut istoria noastră un tineret, care să se fi dăruit cu mai multă uitare de sine ideii de neam și de țară, îndurând chinuri cu resemnare de mucenici și primind moartea cu seninătate de martiri ? Care altă generație tânără a neamului nostru a mai dat, în trecut, noi apostoli și cruciați ai istoriei omenești, ca cei doi legionari, Moța și Marin, morți pe frontul spaniol pentru biruința în lume a duhului național și a adevăratei iubiri de oameni ?

Nu socotiți îndeajuns de temeinică pregătirea tineretului de azi ? Cum puteți face o asemenea afirmație, fără să riscați însuși prestigiul Dvs.,

fără să vă dați singuri un certificat de incapacitate, fără să vă simțiți înșivă răspunzători ?

Nu, venerabili bătrâni, căroră tineretul de azi vă păstrează totuși recunoștința lui întreagă, nu vă temeți. Istoria acestui popor nu se sfârșește cu Dvs. Isvorul lui de viață n'a secat încă. S'a stins numai puterea Dvs. de a crede în el, odată cu tăria de a lupta!...

...Iar drumul naționalismului Dvs., de acum 30-40 de ani, dacă n'a ieșit nici până azi la lumină, lăsați-l să se piardă în negura istoriei!...

INTRE PROFESORI ȘI STUDENȚI

Prăpastia sufletească dintre bătrâni și tineret s'a deschis mai întâi înlăuntrul Universității. La un moment dat studenții n'au mai ascultat de profesori, iar profesorii n'au mai înțeles pe studenți. Și marea despărțire se datorește, cum era și firesc, tineretului — care a știut, a fost în stare să-și croiască, singur, un alt drum de luptă decât cel pe care îl îndreptau, prin pilda lor, profesorii lui : drumul partidelor politice.

Deatunci, studenții își urmează, cu stăruință și strălucire drumul lor biruitor, iar profesorii continuă cu aceeași morală de văitare și cicală, lipsind cu desăvârșire dela datoria lor elementară de îndrumători și educatori ai tineretului.

În timp ce-și învinuiau cu ostentație studenții că „se țin de politică în loc să-și vadă de carte“, atâția dintr'înșii părăseau, cu discreție și cu înaltă prețuire de sine, cursurile și seminariile, pentru a se pune, ca parlamentari sau miniștri, în slujba partidului de care țineau.

Ce-au făcut și unii și alții în politică — se știe. Profesorii, împărțiți în diferite tabere, s'au combătut reciproc, punându-și toată știința în slujba intereselor de partid, iar studenții, ca un singur om, și-au dat suflet și sânge pentru marile interese ale neamului. Străduința celor dintâi s'a încheiat cu scaune de deputați și fotolii de miniștri; lupta celor din urmă a culminat în jertfa dela Majadahonda. Rezultate obiective. Se pot cântări oricând.

Să ne întoarcem însă la Universitate, unde profesorii, în procesul cu studenții, sunt, ca să zicem așa, la ei acasă. În ce-i privește pe studenți, sunt, e drept, atâția cari nu învață decât pentru o diplomă, care, ajutată neapărat și de alte mijloace, duce întotdeauna la situația socială și materială râvnită; atâția cari, fii, nepoți sau alte rude de profesori, se simt chemați ei înșiși pentru Universitate; atâția cari trec examenele prin fraudă sau protecții.

Dar, sunt și studenți de bună credință, dornici cu adevărat de a studia, de a reflecta serios asupra problemelor, de a cerceta mai adânc, de a se orienta mai exact. În ciuda tuturor aparențelor, există în sufletul tineretului nostru universitar de după războiu, un dor de muncă proprie și cinstită, o nevoie adâncă de a prinde dela cap firul lucrurilor, de a porni la drum încrezător în puterile sale și cu o desăvârșită disciplină proprie; o hotărîre de a nu mai trăi de azi pe mâine, ci urmă-

rind mersul vremurilor și croindu-și drumul faptelor într'o largă și cuprinzătoare privire istorică. În fața acestei mari și sincere efortări, spre o rânduială proprie în viața poporului nostru, pe care o manifestă, în diferite forme, dela războiu încoace, întreaga noastră studențime, cu ce i-au venit și îi vin în ajutor profesorii — mai ales în ramurile științifice în care frumusețea și abundența vorbelor pot înlocui foarte ușor lipsa ideilor ?

Nu-și pot închipui universitarii noștri — mulți dintr'înșii aparținând ca înțelegere unor vremuri demult apuse, când nu sunt deadreptul dincolo de orice înțelegere — în ce dureroasă căutare se sbat atâția din tinerii care-i ascultă și cărora, în locul strelicelor de adevăr care satură și sporesc ființa omenească, li se dă erudiția seacă, de cele mai multe ori falsă, — mormane de amănunte care se leagă, în mintea studenților (și de câte ori în mintea profesorilor înșiși !) ca firele de nisip. În loc să li s'arate poteca cercetării proprii, care se deprinde încetul cu încetul, li se dă dintr'odată rumegătura de-a gata a unei didactici lenese și fără orizont, care nu poate duce decât la ceea ce Nicolae Iorga a numit „învățare pe de rost a ideilor“.

Nu-și pot închipui atâția din dascălii noștri, prea încântați de ei înșiși, câte puteri se irosesc, din cauza lipsei de îndrumare, câte avânturi se prăbușesc, câte nădejdi se ofilesc în această cău-

tare zadarnică după ajutorul pe care sunt în drept să-l aibă dela dânsii.

De-ar vedea și înțelege toate acestea, de și-ar da seama de câtă răspundere apasă asupra lor, atunci s'ar întoarce, poate, profesorii noștri, din plasa atâtor îndeletniciri lăturalnice și aducătoare de alte măririi (căutate uneori, și acestea, spre a ascunde iremediabile lipsuri în direcția științifică) — s'ar întoarce, poate, la rosturile smerite ale îndrumării și creșterii de suflete pentru care au fost puși acolo. Ar părăsi olimpul mort al catedrei și s'ar apropia de viața adevărată a studentului, prețuindu-l nu după ce nu știe și nu are de unde să învețe, ci după ceea ce dorește și poate să afle, dacă ar avea cine să-l îndrumeze spre adevăratele izvoare de lumină lăuntrică. Și nu ar mai pune atunci unii profesori, cu atâta ușurință, neștiința elevilor lor în seama „prostiei“ — acestora !...

Iată și activitatea universitară a profesorilor. (Sunt și aici excepții fericite, e drept, dar ele fac onoare persoanelor în particular, iar nu corpului profesoral ca atare). Deaceea, cât timp ei înșiși nu se grăbesc a-și face datoria, n'ar trebui să fie atât de pretențioși cu studențimea de azi, care cel puțin în domeniul luptei politice naționale a împlinit cu mari jertfe o misiune, părăsită prin dezertare și trădare, de către partidele politice în care profesorii au avut întotdeauna locurile de cinste. Așa dar mai multă prudență în învinuirea

altora și mai multă grijă în împlinirea propriei datorii.

Dar mai este ceva. Când învinuesc studenții de azi de lipsa lor de interes pentru carte, profesorii nu uită să le dea ca pildă, cu o modestie care desarmează, pe studenții de odinioară, studenții de pe vremea lor, sau mai exact pe ei înșiși. Și, se înțelege că au tot dreptul s'o facă, de vreme ce au putut ajunge profesori universitari... Să deschidem însă și noi isvoarele vremii și să vedem cum erau studenții de acum 30-40 de ani. Și să întrebăm anume pe cel mai bun dintr'înșii, care avea să facă în foarte scurt timp o strălucită carieră atât în știință, cât și în lupta națională. Să-l întrebăm pe Nicolae Iorga.

Iată ce scria d-sa la 1905 despre studenții dela 1894, din mijlocul cărora se ridicase el însuși tânăr profesor de Universitate: „Doi-trei tineri cu dorința de a se lumina, de a ști ceva pentru ei, pentru știință, pentru viață, pentru școală. Iar încolo, ce stol zgomotos de tinere paseri de pradă!... Chiar studenții buni vădiau, cunoscuți de aproape, iarăși ideia fixă de a ajunge iute și sus, călcând în picioare orice, necruțător și sălbatec... Se învăța și carte la Universități, dar se învăța înaintea de toate, — trebuie să spun însă: mai ales la Universitatea din București — arta de a parveni, de a fi om mare cu trudă mică“.

Dar profesorii deatunci, erau oare mai buni ca cei de azi? Ascultați și veți vedea modelul, veți

recunoaște linia unei tradiții vechi și puternice : „Mulți profesori : unii dintre ei, oameni iubitori de laude zilnice, umflate, de articole de ziare, de cuvântări înfocate, de plecăciuni și metanii, de închinăciunea în patru labe ; alții, oameni cu nevoe de colaboratori, de tineri robi supuși și muncitori, cari fac orice lucru și nu țin niciodată să li se știe numele ; foarte mulți, bărbați politici, cari nu disprețuesc nicio putere și cari fac loc, în tactica lor superioară, batalionului ales al studenților lângă regimentele de gloată ale celorlalți vânători de slujbe, ale mahalagiilor cu bâte, ale oamenilor șireți cu pofte ; foarte puțini învățători“ (Semănătorul din 10 Aprilie 1905).

Și cum Profesorul Iorga înfățișa stări de cu 11 ani în urmă, se întreabă la sfârșit, nu fără o vădită îndoială : „întrucât s'au schimbat de atunci lucrurile ?“. Nu știm cât de schimbate erau la 1905, dar știm cum stau lucrurile dela război încoace: profesorii au rămas, vu excepții complet izolate și boicotate, credincioși tradiției în care s'au format — și aceasta desigur că nu din vina studenților !

Studenții vor fi coborât, poate, ca nivel de pregătire, — dar fără îndoială că nu din vina lor. S'au ridicat însă la trepte de martiri în lupta pentru neam — și aceasta desigur că nu prin meritul profesorilor!

Și atunci, care din ei și-au părăsit chemarea de slujitori ai neamului — studenții sau profesorii?!

CONTRA ÎNSUȘIRILOR NOASTRE...

Nu rareori, când se combate naționalismul tineretului de azi, se chiamă în ajutor și acest ultim și definitiv argument: noul naționalism contrazice însuși felul de a fi al Românului, venind împotriva „celor mai adânci însușiri ale acestui neam“.

Când vine dela cei ce, dincolo de tâlcul lui interesat, nu mai au nimic comun cu neamul nostru, „argumentul“ nu ne miră. Sunt prea cunoscute metodele lor lașe, de atac furiș, de rea credință pentru a ne mai surprinde ceva.

Dureros este când capete și căpetenii ale noastre, poate de bună credință, își însușesc fără cea mai mică bănuială, „argumentul“ acesta „naționalist“. Uimitoare este graba cu care vin condamnările pe temeiul lui. Descurajatoare este lipsa de cumpănire și mai înainte de toate lipsa de iubire, cu care părinți spirituali ai noștri se întrec să arunce cu tină în frunțile neaplecate ale tineretului care luptă.

Dar, dacă lucrurile stau așa, vor fi având, în lupta noastră, un tâlc ; vor fi având, pentru marea isbândă, un rost : tâlcul despărțirilor rodnice, rostul biruințelor fără prihană. Să le primim așa cum sunt și, fără supărare, să le pricepem noima.

Să le primim — și să ducem mai departe, hotărât și deschis, peste ele și împotriva lor, lupta de desrobire lăuntrică a neamului românesc. Să înțelegem interesele și căile deosebite ale celor protivnici, dar să-i întrebăm pe bătrânii noștri dascăli: Care fire a Românului se simte înăbușită de formele noului naționalism ? Și care „însușiri adânci ale acestui neam“ sunt nimicite de noua educație națională ?

Nu cumva firea noastră de oameni comozi, nepăsători, lipsiți de simțul vieții obștești, muncind pe chefuri și pe apucate ? Nu cumva suntem în primejdie de a înlocui veșnica și ușoara noastră zeflemea, necontenita și goala vorbărie, critica cu orice preț, văicăreala brațelor încrucișate, cu ținuta demnă și serioasă a muncii stăruitoare, a cugătării temeinice, a faptei tăcute ? Nu cumva disciplina pe care o deprinde noul tineret, în cugătare și acțiune, în vorbă și muncă, nimicește moștenirea de indolență și tembelism a Românului de veacuri ? Sau curajul, demnitatea neîntinată, avântul eroic, spiritul de jertfă, nu cumva smulg din rădăcini vechile deprinderi de încovoiere și lășitate, de frică și trădare ?

Ne robim semnelor? Nu știm la care semne se face aluzie. Răspundem totuși: da — atunci când aceste semne întrupează gândul jertfei totale pentru o biruință dreaptă. Pretutindeni și întodeauna au existat și vor exista semne văzute pentru 'nțelesuri și taine nevăzute.

Oare steagul țării, nu e un „semn“ căruia ne „robim“ cu toții întru apărarea pământului și neamului nostru? Și crucea nu e „semnul“ sfânt al jertfei pentru altul, căruia ne închinăm întru nădejdea mântuirii și întregirii în duh și adevăr?

Și apoi, dacă formele de educație legionară sunt „simple imitații, goale de înțeles, periculoase ca urmări“, de ce se grăbește, la rândul lui, să le imite Statul însuși, în organizații pentru tineret, cu „uniforme“ și „parăzi“?

Iar dacă e vorba de „exhibiționism în port, în uniforme“, apoi pe-acela căutați-l, vă rog, în altă parte decât la legionari, cari n'au bani și hasnă de așa ceva! Și tot acolo veți găsi și „formele goale de înțeles“, „primejdioase ca urmări“!...

Aici, în rândurile tineretului legionar nu le veți găsi, oricât le-ați căuta. Pentru că legionarii nu sunt prinși cu arcanul, nu sunt momiți cu undița avntagiilor personale. Ei alcătuesc și sporesc aceste rânduri, dintr'o chemare tainică, ce le răsună 'n suflet, din alte adâncimi de cuget, din alte depărtări de veac. Ei vin de bună voe, atrași de un miracol. Se dăruiesc, în cea mai desăvârșită li-

bertate, ascultării depline, suferinții, jertfei totale. Nimic nu li se pare prea mult, pentru mântuirea neamului lor.

Totul se poate imita, când e vorba de semne și forme. Fondul însă, sufletul însuși — nu. Și acesta poartă pe legionari în temniți și prigoane. El îi face să sporească lăuntric prin suferințe și jertfe, ce nu pot fi imitate. El singur îi duce la biruință, care, fără acestea, nu ar putea veni.

Și iată cum, formele — când sunt pline de viață — și semnele — când sunt trăite în noima lor mântuitoare — departe de a robi sufletul cuiva, îl eliberează și îl sporește, întărindu-i însușirile bune, nimicindu-i pe cele rele. Și care din ele credeți că-s cele mai adânci? Cele ce stau ascunse și nu ies la iveală în fapte de ispravă — sau mai degrabă acelea ce se vădesc mai lesne și mai des, la fiecare pas, în tot ce întreprindem, în tot ce-am săvârșit?!

Vedeți, Domnule Profesor Iorga, — și vă rog să ne iertați această întâmpinare — cetim în cărți că și Dvs. ați fost cândva pe drumul acesta (pe care, ar fi cam mult să ziceți că l-ați „creiat“ Dvs, numai Dvs.). Bibliografii vastei opere ce-ați adunat, vă pot aduce să revedeți pagini cari au în-suflețit cândva piepturi de luptători. Să nu vă gândiți la acel 1906, care a fost mai puțin decât ați făcut să se creadă — alcătuind de îndată un

volum de „documente“ — ci la 1917, când cuvântați „pentru întregirea neamului“ și luptați pentru creiarea „sufletului românesc“ biruitor.

Ei bine, tineretul care luptă astăzi pentru acelaș suflet românesc, în locul „sfaturilor“ ce i-le dați acum, acele pagini de mare suflu, — pe care Dvs le-ați uitat, — vă cere să le reeditați, — dacă nu le-ați renegat cumva...

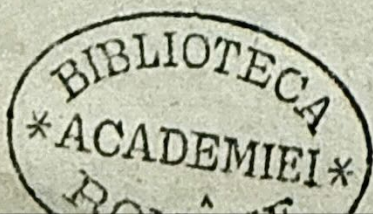
BĂTRANI CARE SE VAITĂ

Bătrânii noștri — după toate drepturile vârstei: înțelepții de azi a neamului — se împart în două tabere. Una, cea mai mare, e tabăra celor mulțumiți, a celor ce profită din plin de pe urma stărilor actuale de lucruri.

Profită din plin și în tăcere. Dacă vorbesc totuși uneori, n'o fac spre a-și recunoaște vreo vină, ci, dimpotrivă, spre a-și descoperi merite. Indobște însă, ei tac. N'au timp de pierdut cu vorba, cu gândirea, cu înțelegerea situațiilor — pe care, de fapt, nici nu le văd.

Sunt însă și bătrâni care văd. E drept, mult mai puțini, foarte puțini. Aceștia, deși personal în situații mulțumitoare, nu se solidarizează câtuși de puțin cu stările actuale de lucruri: nici cu sistemul, nici cu oamenii care-l reprezintă și care au răspunderea directă.

Ei stau deoparte și văd. Văd și judecă — adeseori destul de aspru. Dar opera lor numai la aceasta se reduce: ei critică și se vaită. Experiența

dureroasă a unei vieți întregi i-a dus, cu privire la politica românească, la un pesimism, din care nimeni și nimic nu-i mai poate urni. Nu mai văd nicăeri nicio scăpare.

În fața acestor două tabere de bătrâni, se găsește un tineret care luptă, un tineret care crede, un tineret care clocote de avânt și nădejde. Față de bătrânii profitori și în mare parte autori ai stărilor de azi, el are o atitudine de dârză împotrivire. Cu aceștia tineretul se găsește în luptă, în aprigă luptă. Într'o luptă, e drept, cu totul neegală: nedreaptă din punct de vedere material, în favoarea bătrânilor; superioară din punct de vedere spiritual, în defavoarea lor. Victoria se întrevede lesne de partea cui va fi.

Cu cei din urmă însă, cu bătrânii care văd și judecă, tineretul se găsește până la un punct în deplin acord. Dar numai până în momentul când aceștia încep să se vaite, până în clipa în care rămân cu brațele încrucișate. Pe calea văicăreliei și a pesimismului nu vrem să-i urmăm.

Dacă lupta cu cei dintâi ne îndârjește și ne dă curaj, apropierea de cei din urmă ne strecoară în suflet îndoiala și ne tae avântul.

Nu-și pot închipui acești venerabili bătrâni — pe care-i sumam și iubim, cărora le datorăm atâta din ființa și credințele noastre — cât de descurajator este pentru tineretul de azi contactul acesta

cu experiența lor dureroasă, cu nădejtile lor înșelate, cu credințele lor pierdute.

N'am vrea să-i supărăm, dar le-o mărturisim ca unor părinți cu grijă de copiii lor: nu vrem pesimism, nu ne scoateți în cale greutățile vieții, răutatea oamenilor și nepregătirea noastră. Toate acestea le știm, le vedem, le descoperim noi înșine la fiecare pas — și tocmai ele ne fac mai hotărâți și mai aprigi în luptă.

Nu vă cerem să veniți alături de noi. N'avem dreptul să vă pretindem aceasta, cu toate că tovarășia Dvs. ne-ar ajuta și ne-ar cinsti deopotrivă. Nu vă cerem nici măcar sfaturi, îndemnuri. Ci altceva dorim dela Dvs., dela bătrânii care văd și judecă: dorim să ne înțelegeți chiar dacă nu sunteți de acord cu noi. Pentru că toată străduința noastră față de Dvs., bătrânii cinstiți și de bună credință, acesta este: să vă înțelegem chiar atunci când nu suntem, nu putem fi de acord.

Nu vă cerem ajutor, niciun fel de ajutor. Vă rugăm doar să nu ne puneți piedici. Destul ne pun în cale ceilalți bătrâni — bătrânii care nu văd și nu judecă — piedici materiale, nu mai adăogați și Dvs. pe cele morale. Cu atât mai fierbinte e rugămintea noastră, cu cât mai greu e pentru noi cuvântul Dvs. care ne-ați crescut și ne-ați format.

Nu vă fie teamă că ne rătăcim. Nu suntem nici noi singuri. Avem printre noi și bătrâni, bunici și

străbunici ai noștri, care ne luminează calea, din adâncurile cugetului românesc.

Nu vă fie teamă că pierim. Avem cu noi puterile nevăzute ale morților din adâncurile istoriei noastre.

Duhurile lor ne vor îndruma. Piepturile lor se vor alătura nouă.

Lăsați-ne să credem cum au crezut ei.

Lăsați-ne să luptăm cum au luptat ei.

I N T I N E R I I

Când între tineri și bătrâni se ivește o mare deosebire de vederi, cum se întâmplă astăzi la noi, mai ales în politică, — despărțirea nu e cu totul „pură”: deoparte să fie numai bătrânii, de alta numai tinerii. Taberele nu se orânduiesc numai după bătrânețea trupului ci și după tinerețea sufletească. Deaceia se găsesc printre tineri bătrâni întineriți la suflet, iar de partea bătrânilor trec tineri cu spirit gârbovit.

Dar bătrânii se fac în două feluri tineri.

Deoparte sunt întineririle sincere și mărturisite, adevărate convertiri sufletești, de alta întineririle false și nesincere, adaptările de ocazie și de interes, pornite dintr'un mimetism spiritual, adevărate ajustări subite.

În discuțiile de toate zilele te întâmpină uneori oameni cari se simt obligați să fie „la curent” cu toate lucrurile, care se socotesc umiliți să spună să nu știu, nu au cunoștință de ceva. Și atunci mimează. Sunt oamenii cari întotdeauna au

gândit și ei „exact acelaș lucru“, au avut și ei întocmai părerea de care e vorba, au spus ei „cu mult înainte aceleași lucruri“.

Ceva asemănător se petrece și la oamenii de cultură, cari mimează și dâșii ideile noi din știință, filosofie și mai ales politică. Și ei se supun pe furiș acelor ajustări nemărturisite și de rea credință, prin cari cineva își însușește un fel de a vedea care nu era al lui, dar pe care nu-l ascunde, ca un plagiator de rând, ci cu atât mai vârtos se împăunează cu el, spre a nu fi bănuț.

Ajustările acestea spirituale se petrec deobiceiu, întocmai ca îmbogățirile de războiu, în împrejurări turburi, la mare învălmășeală de idei, când lumea nu bagă de seamă. Deaceea nici vremurile noastre nu sunt lipsite de asemenea „convertiri“ științifice, filosofice sau politice.

Dar dacă bătrânii cari stau neclintiți în ideile lor, chiar când dovedesc o totală neînțelegere a noilor situații, impun respect și dacă cei cari au îmbrățișat cu sinceritate cauza și idealul politic al tineretului de azi nu pot fi întâmpinați decât cu desăvârșită admirație, recunoștință și iubire, nu se poate ascunde că cei din urmă, cameleonii științifici și politici, — transfugii — umplu sufletul de nesfârșită milă și negrăit desgust.

Dar nu este numai atâta. Intineririle acestea, simple ca procese sufletești, sunt mai complicate ca fenomene sociale. Asemenea „personalități“ cari

trag cu coada ochiului la ideile și luptele tinerețului și nu se sfiesc să le dea, în fața lumii, drept ale lor, au știut întotdeauna să-și organizeze impresariatul de care au nevoie tot cu ajutorul unor tineri.

Ei bine, acești luptători ai dublei figuri, n'ar trebui să uite că nu pot sluji cu față curată la doi Domni: lui Dumnezeu și lui Mamona.

Pe care din doi îl înșeală?

BĂTRÂNII DIN GENERAȚIA TÂNĂRĂ

Sunt printre tineri și oameni mai „în vârstă“, ba chiar bătrâni deadreptul. Sunt tinerii care stau deoparte, care nu cred cu patimă într'o renaștere a neamului nostru, nu luptă pentru o înălțare a cugetului românesc de azi. Tineri care-și văd în tihnă de treburi, temperamente „apolitice“, cu interese de ocolit, cu situații de urmărit...

Tabloul ce-l încercăm aici, în legătură cu atitudinea bătrânilor față de naționalismul tinerețului, ar fi poate necomplet, dacă am lăsa la o parte părerea acestui fel de tineri.

Desigur, au atâtea motive personale cari îi fac să fie rezervați și prudenți, — cu toate că vremurile de azi ale poporului român sunt mai presus de interesele personale, cu toate că chemările de azi cer jertfe, și tocmai din partea celor tineri...

Cu toate acestea, din motive unii, din interese personale alții, sunt atâția tineri care stau deoparte. Se înțelege, sunt liberi s'o facă, neturburați de nimeni — dacă nu, de propria lor con-

știință — dar cu o condiție, foarte avantajoasă pentru dânșii: deoparte — da, cârtitori însă — nu!

Căci dintre cei ce stau deoparte, sunt unii cari se cred în drept să judece „cu maturitate“, criticând și dând îndrumări. Importanți cum se cred, ocupați cum îi știm, îi lăsăm să-și vadă în liniște de interese. Ii lăsăm chiar să privească de sus pe cei ce-și „pierd“ vremea cu lucruri atât de trecătoare. Nu le cere nimeni nici sprijin, nici considerație.

Un singur lucru vă cerem, domnilor : nu cârțiți, nu veniți cu o critică la care nimic nu vă îndreptățește. Stați prudenți deoparte, dar nu judecați ceeace singuri recunoașteți că nu e de... temperamentul dvs.

Căci, dacă nu-i iertat nimănui să stea deoparte în vremuri de grea răspântie ca cele de azi, cu atât mai puțin poate fi îngăduit celor ce-și fac totuși acest privilegiu, să cârtească, dela înălțimi de magiștri, împotriva eforturilor, oricât de modeste, ale celor ce nu cred că trebuie să rămână cu brațele încrucișate în fața dezastrelor care pândesc acest popor.

Mai cu seamă că toți acești prieteni nemulțumiți judecă faptele și străduințele tineretului luptător de azi nu numai cu o asprime, la care le-ar da poate dreptul dragostea lor, dar și cu o totală lipsă de simț politic și istoric, și fără nicio pătrundere psihologică a situațiilor, — lucruri pe

cari cei ce luptă sunt în drept să le ceară. Căci lupta lor se desfășoară în împrejurări date, cu dar mai ales împotriva unui material uman dat, după idei și planuri proprii, dar și după siluiri din afară, cu idealuri, dar și cu imperative care nu îngăduiesc două soluții.

Cei ce stau deoparte n'au de unde să cunoască toate acestea, fără îndoială. Dar atunci, mai au ei putința să judece corect, atunci când se cred în drept s'o facă?

Se fac greșeli? Se poate. Fiți siguri însă, că o știu cei de pe câmpul de luptă mai bine decât cei de pe margini.

Vreți să le fiți de folos? Nu e rău, dar vă găsiți în situația ingrată de a veni întotdeauna... după greșală!

Și cum n'aveți altă ieșire, cel mai bun lucru este tăcerea. Gândiți-vă că sunt deajuns canaliile și trădătorii dinlăuntru, dușmanii și uneltitorii din afară, nu mai adăogați și dvs. cârtiri și critici atât de la'ndemână, când vin făcute gata din adăpost și umbră. Gândiți-vă că împrăștierea atmosferei false și nedrepte pe care-o fac părerile d-voastre cere un timp și o energie ce pot fi mai de folos în lupta propriu zisă.

Stăm de-atâta vreme sub apăsarea censurii și-a stării de sediu, ca'n vreme de războiu.

Războiul există cu adevărat: el se dă între luptătorii unor alte orizonturi românești în lume și

profitorii, pe față sau din umbră, ai stărilor de azi. În el se hotărăște destinul unui neam: în mare, năpraznică furtună!

Iar dvs, care priviți din adăposturi, nu simțiți lăuntric o censură ce vă oprește vorba? Nu vă înfioară gravitatea adâncă, nu vă cutremură solemnitatea supremă a clipei de ursire?

Tăcere, domnilor, tăcere înaltă, ca'n ceas de rugăciune!...

C U P R I N S U L

	<u>Pag.</u>
1. Naționalismul partidelor	3
2. Intre profesori și studenți	10
3. Contra însușirilor noastre	16
4. Bătrâni care se vaită	21
5. Intineriri	25
6. Bătrânii din generația tânără	28

R Â N D U I A L A
ARHIVĂ DE GÂND ȘI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ
APAR 10 CAETE PE AN

DIN CUPRINSUL CAETELOR APARUTE:

Anul I.

D. C. AMZAR : *Gând și cuvânt.*

" " *Inceputul sforțării proprii.*

" " *Condițiile filosofiei*

VASILE BANCILĂ : *Sensul culturii.*

ERNEST BERNEA : *Tradiție și revoluție.*

" " *Monografia sociologică.*

" " *Poesia română contemporană.*

ION CONEA : *Basarabii din Argeș.*

EUGEN IONICĂ : *Industria în România.*

ION I. IONICĂ : *Tară și țări.*

" " *Drepturile criticei.*

" " *Invățământul filosofic.*

G. NICOLAU-BARLAD : *Cooperația în România.*

" " *Satul românesc*

Anul II.

D. C. AMZAR : *Destin legionar.*

ERNEST BERNEA : *Cartea Căpitanului.*

ION CONEA : *Destinul istoric al Carpaților.*

ION I. IONICĂ : *Moșta-Marin, închinare.*

" " " *Oedip de G. Enescu.*

M. POLIHRONIADE : *Politica externă a României.*

CETITI ȘI RĂSPÂNDIȚI CĂRȚILE «RÂNDUELI» :

Politică și economie

- X D. C. AMZĂR : *Naționalismul Tineretului.*
- X D. C. AMZĂR : *Naționalismul Partidelor.*
- X ERNEST BERNEA : *Tineretul și politica.*
- X ERNEST BERNEA : *Gânduri pentru Țară nouă.*
- X VICTOR P. GÂRCINEANU : *Din lumea legionară.*
- X M. POLIHRONIADE : *Tineretul și politica externă.*

L i t e r a t u r ă

- X ARON COTRUȘ : *Țară (poem).*

Oameni și locuri

- X ERNEST BERNEA : *Cartea Căpitanilor.*

Vor apare :

NAE IONESCU : *Iuda suferă....*

NICOLAE TOTU : *Note din Spania.*

7- ERNEST BERNEA : *Tradiție și Revoluție.*

Prețul Lei 5

Cenzurat.